

27.33x17.65	1	עמוד 26	עולם קטן	05/2022	81645052-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

ספרים

מתן חסידים

הלכות ציבור למתקדמים

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל
פרק בהלכות צבור

מינוי נביא

נבוש ומשפח

עם המאמר: פ"א יקושת הריב"א

מהו היחס הנכון לדעות חולקות בתוך עולם התורה? כיצד יש לגשת אליהן, ומהן גבולות הגזרה של הביקורת הלגיטימית?

במשנתו של המהר"ל מפראג. את בקיאותו הרבה במשנתו של המהר"ל ניתן גם לראות בספר הנוכחי, אשר מובאות רבות מתורתו מעטרות את החיבור. תוך כדי הדין והדברים מדגיש הרב טבדי את הקשר העמוק בין תורת הראי"ה לבין המהר"ל, כפי שהוא מצטט מליקוטי הראי"ה: "כאשר נשאל פעם בנו, הרב צבי יהודה ז"ל, מדוע אין הרב מזכיר הרבה את דברי המהר"ל, היתה תשובתו: הלא כולו מהר"ל!"

דומה כי הביאור הנוכחי חשוב לכל המבקש ללמוד את תורת הרב קוק בצורה רצינית. פער שפוגשים לומדים רבים המתמודעים לראשונה למשנת הרב, הוא לכאורה חוסר הביסוס של דבריו מצד מקורות תורניים ומגדולי ישראל לאורך הדורות. סגנון כתיבה זה יכול לתת את התחושה כי הרב קוק הוא למעשה מעין משורר קודש אשר תיבל את פסקאותיו השיירות עם פסוקים ומימרות חז"ליות, אך לא יותר מזה. ספר זה, כמו ספרים חשובים אחרים שיצאו לאחרונה (למשל ספרי הרב ראובן ששון או ספרי הרב יוסי אביב"ו), מראה בצורה ברורה את הלמדנות והדיקו שהיו בכתיבתו של הרב קוק. כך, למשל, מאחורי משפט אחד של הרב, הכותב כי "אהבת כלל ישראל... היא המידה היותר עליונה שבה נשתבחו כל חסידי עליון וגדולי הדורות רועי ישראל הגדולים אשר מעולם", מובאים מקורות רבים מהתלמוד, מהמקובל רבי משה קורדובירו, הרמח"ל ב'מסילת ישירים', ה'עירות דבש' של ר' יהונתן אייבשיץ ועד מקורות אחרים מכתבי הרב קוק בעצמו.

וכמו בביאורים חשובים אחרים, גם כאן הביאור בעצמו הוא בעל חשיבות מפתת הגלישה שלו לנושאים רבים ומרתקים בהערות השוליים המחכימות: מדוע הוקעה התנועה הרפורמית? מי כתב שיש להתפלל על רשעים שישבו בתשובה? מי היו באמת מבשריה של הציונות? מתי והאם ניתן להגדיר אדם עם טעות באמונה ככופר? מהו עומק העניין בהוקרת תלמידי חכמים? הקורא יחכים וייהנה מאוד מהלשון המעשירה ועם זאת המתומצתת שהרב בנימין טבדי מביא לפניו.

זוהי בדיקו הסיבה לחשיבות העיון בספרו החדש של הרב בנימין טבדי, 'פרק בהלכות ציבור', חיבור קצר כמות (149 עמודים), אך ללא ספק רב באיכות. הספר הוא למעשה ביאור נרחב לאיגרת שכתב הראי"ה קוק, והוא עוסק בשאלות אשר עודן מהדהדות באופן מרכזי בחללו של עולם: מהו היחס הנכון לדעות חלוקות בתוך עולם התורה? כיצד יש לגשת אליהן, ומהן גבולות הגזרה של הביקורת הלגיטימית? עקב בצד אגודל, הרב טבדי מתאר את גישתו של הרב קוק לנושאים הנ"ל כפי שהיא משתקפת מתוך המאמר, תוך כדי הרחבת כל נקודה ועמידה על המקורות הראשונים שעליהם התבסס הרב קוק.

הרב שמואל גלאזנר היה כאמור מהחשובים שברבני הונגריה שגם תמך בציונות וזיהה בה את תהליכי 'אתחלתא דגאולה'. כך למשל הוא ספד לחוזה המדינה בנימין זאב הרצל: "אחי ואחיותי! הייתי שקוע בלימוד התלמוד מימי נעורי המוקדמים ועד היום. בתורה מצאתי את כל עולמי, ואני רוצה להתמסר אליה עד הרגע האחרון בחיי. **ובכל זאת אני מאחל לעצמי שאוכל לשבת לרגליו של היהודי הגדול הזה, תיאודור הרצל, בעולם הבא.**" אלא שכאמור, לא רבים מקרב רבני הונגריה האורתודוקסיים חשבו כמותו. הקהילה שבראשה עמד התפצלה לשתיים, פיצול שגרר מחלוקות קשות, ביזויים ועלבונות רבים, בין היתר כלפי הרב גלאזנר בעצמו, אגב האשמה בכפירה ומתן יד לפושעים. הרב גלאזנר והרבנים שעימו פנו לדמויות שונות בעולם התורה כדי שיתערבו במחלוקת וירגיעו את הרוחות. התשובה של הרב קוק הודפסה בשנת 1922 (תרפ"ב) והובאה כאמור במאמר הנ"ל.

'פרק בהלכות ציבור' הוא ספר הביכורים של הרב טבדי, רבה של קהילת 'שטיבל יד בנימין' ברעננה וראש בית המדרש 'לשמה' להכשרת רבנים שבעיר. הרב טבדי מוכר בשנים האחרונות כמעביר שיעורים המחברים באופן עמוק וייחודי בין הלכה לאגדה. עם עמקנותו הרבה, הן במקצועות האגדה הן במקצועות ההלכה, הוא נחשב למומחה באופן מיוחד

פרק בהלכות ציבור מבואר ומורחב, מאת בנימין טבדי | הוצאת בית מדרש לשמה, 2022 (תשפב)

כלומד צעיר ונלהב של תורת הראי"ה קוק, ביקשתי

להבין את אחד הנושאים המרתקים והמורכבים ביותר במשנתו: איך זה שאחד מגדולי המקובלים בדורו, דקדקן בשמירת המצוות והוגה דעות תורני שאין דומה לו, ידע בזמן אמת לא רק לסגור על התנועה הציונית החילונית, אלא גם לראות בה גרעין של תהליך היסטורי חיובי וחשוב. נדמה כי האיגרת 'פרק בהלכות

ציבור', אשר הודפסה בספר 'מאמרי הראי"ה', חשובה ביותר לפיצוח הסוגיה. האיגרת, אשר נכתבה בידי הרב קוק, הייתה ממענות לצאצא של החת"ס סופר - הרב משה שמואל גלאזנר, רבה של קלויזנבורג שבהונגריה. גלאזנר נודע כאיש אשכולות כבר בימיו: פוסק הלכה, פרשן תלמודי גאון ואף ציוני נלהב. האיגרת נשלחה על רקע ההתנגדות החריפה שספג הרב גלאזנר מרבנים רבים מבני דורו בגלל אהדתו לתנועה הציונית ושאר רעיונותיו על הצורך בהתחדשות התורה שבעל-פה. באיגרת גולל הרב קוק חלק ניכר ומשמעותי מגישתו למחלוקת לגיטימיות בתוך עולם התורה ולאילו שאינן.

אך כחשיבות האיגרת כך גם הקושי להבינה. שלא כמו כתיבתו של הרב בפסקאות השונות שבקבצים, המאופיינות בפיוט ובשפה שירית, חלק גדול מהאיגרת כתוב בצורה הדומה יותר למשא ומתן הלכתי, עמוסה במקורות ומובאות מהספרות התורנית לדורותיה. כך נותרה האיגרת כאוצר החתום לרבים.